

Nr 749.

Av herr **Carleson**, om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 232, med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, m. m.

Med Kungl. Maj:ts proposition nr 232, innefattande förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, m. m., avses att under två hattar (särskild inkomstskatt och särskild förmögenhetsskatt) samla den nu splittade direkta beskattningen till staten, nämligen den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten, den extra inkomst- och förmögenhetsskatten, den särskilda förmögenhetsskatten och den s. k. utjämningskatten.

Innan jag ingår närmare härpå, skall jag i korthet angiva den ställning riksdagen enligt min mening intagit till spørsmålet om en översyn av den direkta beskattningen till staten.

Vid 1935 års riksdag framhöll chefen för finansdepartementet, att det ansågs önskvärt, att en översyn av inkomst- och förmögenhetsskatterna i ett sammanhang ägde rum, innan någon ny avvägning företogs för dessa skatters plats i skattesystemet och rimliga andel i skattebördan. Likaledes upplystes vid nämnda riksdag, att i en inom departementet utarbetad promemoria behandlats frågan om förenkling av det nuvarande systemet skatter, därvid man hade alternativa förslag, det ena, avseende att de nuvarande kombinerade inkomst- och förmögenhetsskatterna sammanfördes till en ny inkomst- och förmögenhetsskatt, och det andra alternativet, innebärande en upplösning av inkomst- och förmögenhetsskatterna uti en ren inkomstskatt och en ren förmögenhetsskatt. Vid behandlingen av frågan om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för budgetåret 1935/1936 framhöll bevillningsutskottet i sitt betänkande den 4 juni 1935, i anslutning till vad departementschefen anfört, angelägenheten av att en dylik översyn, som borde avse att ersätta de nuvarande olika skatteformerna på ifrågavarande område med ett mera enhetligt system, igångsattes på en sådan tidpunkt, att förslag i ämnet kunde föreläggas redan 1936 års riksdag.

Mot hela inriktningen vid den översyn av de nuvarande direkta skatterna till staten, som i propositionen gör sig gällande, framställer sig emellertid osökt en invändning. Två chefer för finansdepartementet ha var för sig, den nuvarande vid framläggande av det ursprungliga förslaget till särskild förmögenhetsskatt och den förutvarande vid framläggande första gången av förslaget till extra inkomst- och förmögenhetsskatt, uttalat den meningen, att vederbörande skatter voro av rent tillfällig natur och skulle försvinna, när

de ekonomiska förhållandena det medgäve. Dessa uttalanden kunna givetvis icke vara i och för sig bindande. Även sedan depressionen upphört, kunde det sålunda icke anses uteslutet, att fortfarande av skilda anledningar denna extra kristidsbeskattning måste fortsätta.

För min del kan jag icke se, att bevillningsutskottets betänkande, varom nyss talats, och som riksdagen för sin del godkände, ger något stöd för den tanken att man frångått den tidigare allmänna meningen, att den extra inkomst- och förmögenhetsskatten samt den särskilda förmögenhetsskatten voro provisoriska och avsedda att utgå ur skattesystemet, så snart förhållandena det medgäve.

Man kan för övrigt göra det tankeexperimentet, att bevillningsutskottet kunnat förutse att budgeten för 1936/1937 skulle kunna uppgöras med en nedsättning av den direkta beskattningen av cirka 20 miljoner kronor. I så fall lärer väl icke 1935 års bevillningsutskott, i varje fall icke ett enhälligt sådant, ha rekommenderat en översyn, där ifrågavarande belopp skulle användas på sätt finansministern i statsverkspropositionen föreslår, nämligen allenast för nedsättning av den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten. Tvärtom torde man väl då i känslan av den extra inkomst- och förmögenhetsskattens och den särskilda förmögenhetsskattens provisoriska karaktär ha föreslagit mindre en minskning av den ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten än en avskrivning å kristidsskatterna.

Det är tydligen på denna punkt meningarna kunna skära sig. I finansministerns inställning till saken har därför den verkställda översynen av den direkta beskattningen till staten fått en större räckvidd än man 1935 allmäneligen torde ha tänkt och åsyftat.

Om propositionen begränsats till ett tekniskt sammanförande av den direkta ordinarie och extra ordinarie beskattningen i ett mera enhetligt system, skulle prövningen från riksdagens sida nu ha kunnat stanna vid en undersökning, om för ändamålet lämpligen krävdes en tudelning av skattesystemet i särskild inkomstskatt och särskild förmögenhetsskatt samt huruvida i det förändrade och förbättrade ekonomiska läge, vari vårt land befinner sig, för budgetens räkning erfordrades hela de belopp, som nu uttagas genom kristidsskatter: den extra inkomst- och förmögenhetsskatten samt den särskilda förmögenhetsskatten.

I den proposition, varom nu är fråga, har emellertid översynen resulterat i förslag, åsyftande i stort sett icke blott att ersätta de nuvarande olika skatteformerna å ifrågavarande område med ett mera enhetligt system, utan även att såväl realiter som formaliter ändra skattläggningen för både inkomst och förmögenhet. Tillika innebär förslaget en genomgripande förändring beträffande aktiebolagsbeskattningen. Förslaget avser nämligen att övergå från progressiv till proportionell beskattning.

Utan att nu ingå på förslaget detaljer bör dock redan här påpekas, att man står inför frågan om ett skattesystem, som i vissa viktiga delar avviker från våra hittills följda linjer på skattelagstiftningens område. I förslagets natur ligger, att desamma skola betraktas såsom definitiva, d. v. s. så defini-

tiva som skatteförfattningar överhuvud taget kunna vara. Då det alltså nu är fråga om omläggande av skattesystemet på lång sikt, förefaller det mindre lyckligt att förslagen framläggas för riksdagen på ett så sent stadium som skett, d. v. s. efter den ordinarie propositionstidens utgång. Det synes mig sålunda olämpligt att utan större rådrum låsa fast sig vid nya metoder och starka förändringar i skatteläggningen. Någon större olägenhet kan ej följa med ett dröjsmål i den slutliga prövningen till exempelvis nästa år. Även om Kungl. Maj:ts förslag skulle komma att godkännas av riksdagen betyder status quo på den direkta statliga beskattningens område ej någon nämnvärd nackdel vare sig för staten eller den skattskyldige.

Men oavsett detta är man tydligen på praktiskt håll långt ifrån enig med finansministern om den skatteläggningsmetod han i sina förslag framlägger. Som läsaren av propositionen vet — beklagligtvis har den i finansdepartementet utarbetade promemorian i ämnet, som legat till grund för förslagen och varit ute på remiss till myndigheterna, endast styckvis i form av referat i förekommande fall återgivits i propositionen, men däremot saknar läsaren av propositionen detta dokument i obeskuret skick och i ett sammanhang — har sagda P. M. framfört tre alternativ för ordnande av den direkta beskattningen till staten. Det torde knappast vara behövt att här beröra andra alternativ än dem, som varit föremål för allmänna diskussion i myndigheternas yttranden eller legat till grund för Kungl. Maj:ts förslag, i promemorian benämnda I a och II. Dessa två alternativ skilja sig principiellt sett så tillvida från varandra, att alternativ II följer det i Sverige hävdvunna sättet för beskattning av förmögenhet, vadan alltså förmögenhetsskatten liksom under nuvarande förhållanden inrymmes enbart i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. Alternativ I a återigen skiljer i stort sett mellan inkomstskatten och förmögenhetsskatten. Visserligen bibehålles i I a av vissa angivna skäl ett rudiment av den nuvarande ordningen, i det att till taxerad inkomst skall läggas $\frac{1}{200}$ av förmögenheten, men den väsentliga förmögenhetsskatten kommer att utgå enligt grunder, som gälla i förordning om särskild skatt å förmögenhet. Kungl. Maj:ts förslag bygger som bekant å alt. I a.

I bägge alternativen är inkomstskatten (i alt. I a med dess mindre bihang från förmögenheten) delad i två skatter, bägge progressiva: *bottensskatten*, som utgår efter en särskild skala och vilken enligt den i propositionen vidtagna modifikationen som högsta skattesats har 7 %, vilket procenttal inträder i den mån det beskattningsbara beloppet överstiger 6,000 kronor, och en *tilläggs-skatt*, som begynner å den del av det beskattningsbara beloppet, som överstiger 8,000 kronor. Enligt finansministerns mening skulle bottensskatten vara den rörliga skatten och väntas närmast motsvara den nuvarande ordinarie inkomst- och förmögenhetsskatten. Tilläggs-skatten återigen skulle vara fast. Vad detta innebär i verkligheten är ju svårt att säga. Man får ju hoppas, att den i varje fall blir något fastare än konjunkturerna. Man har i färskt minne, att på beskattningens område uttalanden om skattens livslängd icke kunna göras med bindande kraft för en regeringsperiod, än mindre för en följande. Sålunda håller jag icke för otroligt, att, när en

lågkonjunktur — som icke lärer förekommas av någon som helst regering — återigen möter och ytterligare krav ställas på medborgarens offervillighet eller skatteförmåga man från många mer eller mindre bestämmande håll med en viss misstänksamhet och missnöje skulle se, hurusom staten, när det gällde den direkta beskattningen, ökade den lägre skatten eller bottenskatten, som träffar alla inkomsttagare över lag, men lämnade oförändrad den s. k. fasta skatten eller tilläggsskatten. Jag medger visserligen, att svårigheterna för en ändring av tilläggsskatten något ökas, då densamma sättes så högt som nu är föreslaget, särskilt då man måste taga i betraktande, att den inkomst, som drabbas av tilläggsskatten, i förekommande fall än ytterligare belastas av en stark förmögenhetsskatt. Men även detta förhållande synes mig vara ett skäl för att något närmare undersöka, huruvida det verkligen är lämpligt att sätta tilläggsskatten så högt, att svårigheter skulle uppstå att vid verkligen trängande behov öka densamma. I betraktande av de finansiella problemen under senaste krigstid och därefter följande fredskris vill det synas, som om man på förhand icke borde stänga någon väg i beskattningsavseende. För min del vill jag därför icke underlåta framhålla, att jag i känslan av ovaraktigheten av rörliga och fasta skatter samt i känslan av statens med krig och kriser växlande och växande behov helst skulle hava sett, att man sökt bibehålla en ensartad progressiv skatteskala och sökt vinna den önskade lindringen i skatt för mindre inkomsttagare genom regressiv metod.

När man vidare undersöker de framlagda förslagen, framställer sig spörsmålet om lämpligheten att ordna den statliga direkta beskattningen genom en skilsmässa i stort sett mellan skatt å inkomst och skatt å förmögenhet eller om man bör såsom hittills söka under formen av en inkomst- och förmögenhetsskatt taga skattekraften och offervilligheten från medborgarnas sida i anspråk.

Chefen för finansdepartementet har ägnat denna fråga särskild uppmärksamhet och stannat vid den uppdelade formen. Han kommer därvid i avgjord motsättning till det stora flertalet myndigheter. Därvid bör man särskilt fästa avseende vid länsstyrelserna. Dessa myndigheter hava den allra intimaste kännedomen om taxerings- och debiteringssvårigheterna. Länsstyrelserna kunna sägas i stort sett vara ganska eniga om att just ur nämnda synpunkter föreslå, att det hävdvunna svenska systemet användes och att sålunda inkomst- och förmögenhetsskatten alltjämt kommer att i sig inrymma hela den statliga direkta beskattningen å inkomst och förmögenhet. Dessa synpunkter äro uppenbarligen värda allt beaktande. Här må det tillåtas mig göra en utvikning från ämnet. Jag säger utvikning, ity att man icke nu känner, huruvida vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag avsikten är att göra några andra ändringar i deklarationsformuläret för fysiska personer än den som föranledes av den ifrågasatta nedsättningen av förmögenhetsdelen vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Knappast något år kan gå utan att ändringar ske på ett eller annat sätt i deklarationsformulär eller skatteförfattningar. Varje sådan förändring

medför i regel ökade svårigheter för den deklarations- eller skattskyldiga allmänheten. Deklarationer och skatteförfattningar hava aldrig varit föremål för någon popularitet. Med deras impopularitet har man alltifrån inkomstskattens införande måst räkna. Detta betyder också att man insett nödvändigheten av att i det långa loppet söka få allmänhetens inställning till särskilt uppgiftsplikten förändrad på ett sätt, som avtrubbade den tidigare rätt allmänna oviljan mot densamma. Jag syftar här icke till falskdeklaranter eller till dem som överhuvud taget underlåta att deklarerera. Det är emellertid, som antytts, av stor betydelse att den stora allmänhet, som fullgör sin skyldighet, icke känner en alltför stor ovillighet, och just ur denna synpunkt har man ofta besjålats av goda föresatser att förenkla författningar och deklarationsformulär — i sistnämnda avseende har förresten under föregående år den goda viljan åtminstone manifesterats. I sakens natur, författningarnas behov av hänsynstagande till många skilda inkomstarter, dessas riktiga beskrivning m. m., författningarnas krav på jämlikhet mellan de skilda skattskyldige m. m. och i övrigt jämnhet i beskattningen, ligger emellertid svårigheten att kunna även med den bästa vilja giva formulär och författningar den överskådlighet och lättfattlighet, som vore önskvärd. Vid sådant förhållande är det så mycket angelägnare att inte göra andra ändringar, som alltid verka irriterande, än sådana som verkligen äro av behovet mera oundgängligen påkallade. Detta är sagt ur synpunkten att allmänheten icke skall oroas. Härtill kommer att varje svårighet för allmänheten på ifrågavarande område uppenbarligen återverkar på taxerings- och uppbördsmyndigheterna, för vilka ändringarna även i och för sig betyda omställning och ökat arbete. Man bör därför i största möjliga mån undvika förändringar, som icke äro av behovet absolut nödvändiga.

När jag nu framför kritik vid granskningen av Kungl. Maj:ts förslag, betyder icke detta, att jag talar vare sig för högre eller mindre skattebelastning inom de olika inkomst- och förmögenhetsskikten. Ty även om man ansluter sig till alt. II med bibehållande av den nuvarande inkomst- och förmögenhetsskattens struktur och förmögenhetens deltagande i skattskyldigheten än med $\frac{1}{60}$ och än med $\frac{1}{40}$ vid det skattepliktiga beloppets uträkande, som i alt. II föreslås, behöver detta icke innebära någon förskjutning av skattebördan till nackdel för mindre inkomsttagare.

Även en annan sida av problemet synes mig tala för bibehållande av den i vårt land hävdvunna formen för förmögenhetsskatt. Innan jag fortsätter härutinnan, vill jag beträffande förmögenhetsbeskattningen fästa uppmärksamheten på den reduktionsregel, vilken redan gäller och nu i förstärkt form fullföljes i förslaget till förordning om särskild förmögenhetsskatt. Enligt denna reduktionsregel begränsas till en viss undre gräns förmögenhetsbeskattningen i mån som inkomsten sjunker eller uteblir. Även med den begränsningsregel, som i förslaget till förmögenhetsskatt återfinnes, komma emellertid fall att inträffa — särskilt under nedgående konjunkurer — då skatt skall utgöras för förmögenhet, som icke lämnar ägaren någon avkastning. Man kan därför ställa den frågan, huruvida man icke borde ur rätt-

vise- och nationalekonomisk synpunkt ånyo upptaga till undersökning frågan om lämpligheten att övergå till beskattning av fonderad inkomst i stället för beskattning av fonden själv. Men till denna fråga skall jag strax återkomma.

Som jag nyss nämnde bör i sammanhang med förmögenhetsbeskattningen en särskild sida beaktas. Även om den jämförelse, som i en bilaga till propositionen göres mellan den direkta och indirekta beskattningen inom skilda inkomstskikt — utvisande bl. a. att man, hustru och ett barn, som disponerar en årlig kapitalinkomst av en miljon kronor (minskad med direkt skatt å kr. 596,000:—), beräknas förtära vin, sprit och öl samt röka tobak till så högt belopp att indirekta skatterna därå uppgå till sammanlagt 550 kronor, medan en annan familj bestående likaledes av man, hustru och ett barn med en årlig kapitalinkomst av 3,000 kronor (minskad med direkt skatt å kr. 273:—) för sin del måste begränsa sin förtäring av samma varor så att nämnda skatter stanna vid 165 kronor — icke verkar så starkt imponerande, förefinnes otvivelaktigt inom alla befolkningskikt känslan av att icke blott skillnaden i arbetsinkomst utan även i ännu högre grad skillnaden i förmögenhetsinkomst kan och bör progressivt utnyttjas i skattesyfte. Men man kan inte förbise att samtidigt förefinnes inom alla befolkningslager — taxeringsmyndigheternas män torde kunna vittna härom — en motvilja att deklarerera förmögenhet. Något liknande är förhållandet i övriga länder med modern skattelagstiftning. I vissa fall särskilt inom de lägre inkomstskikten bottnar denna motvilja i okunnighet om förmögenhetsskattens läggning och en överdriven fruktan för skattens storlek. Men kanske ännu allmänare bottnar oviljan i en känsla av att de skattskyldiga äro föremål för ett inkvisitoriskt förfarande, och förmögenhetsskatten har i mångas medvetande fått en viss prägel av konfiskation. Man kan ju tycka, att deklarationskyldigheten beträffande inkomst av arbete skulle ha vant den skattskyldige vid en uppgiftsplikt rörande hans mera interna förhållanden och därigenom minskat nyssnämnda känsla i fråga om förmögenhetsuppgift. Men då detta faktiskt icke torde vara förhållandet, bör man enligt min mening i skattelagstiftningen räkna därmed. Detta betyder, att lagstiftaren bör vid uppgiftskyldighet och skattskyldighet beträffande förmögenhet gå fram i en ordning, som på minsta sätt oroar den skattskyldige utan att minska uppgiftskyldighetens effektivitet, något som delvis sammanfaller med vad jag tidigare i annat sammanhang anfört. Även detta talar för att man icke utan tvingande skäl ändrar de metoder, som nu blivit invanda. Stöd för denna mening återfinnes bland myndigheternas yttranden över förevarande skatteförslag.

Det är självfallet av stor betydelse, att frågan rörande revision av kommunalbeskattningen kan upptagas till samtidig lösning med eventuell omläggning av den direkta beskattningen till staten. Betydelsen härav framhäves också i propositionen. Ja, från åtminstone en länsstyrelse, nämligen K. B. i Göteborgs och Bohus län, har direkt framhållits, att då skatteskalorna i Kungl. Maj:ts förevarande förslag säkerligen påverkas av det ogynnsamma

och växande skattetrycket i kommunerna, detta förhållande borde föranleda till att samma skalor underkastades en översyn om och när kommunalbeskattningen skulle bli omlagd.

Likaledes har man ett oprövat skatteförslag eller oprövat ingripande i skattelagstiftningen från befolkningskommissionens sida. Om ock kommissionens förslag på denna punkt torde bli föremål för åtskillig överarbetning och sovring, lär man emellertid böra räkna med en lättnad i beskattningen i en eller annan form för familjer med flera barn, särskilt inom de lägre inkomstskikten.

Även jag håller före att, om förslag rörande kommunalbeskattningen eller förslag utav den art, som från befolkningskommissionens sida framförts, nu förelegat till slutlig prövning, bottenkatten i Kungl. Maj:ts förslag till inkomst- och förmögenhetsskatt säkerligen icke haft fullt den progressionskala, som nu är förhållandet. Om man tänker på befolkningskommissionens förslag måste sålunda framhållas, att en lättnad i skattebördan för vissa skikt otvivelaktigt skulle kräva sin kompensation från andra håll. Vad återigen angår kommunalskattefrågan torde man böra räkna med en överflyttning av viss del av skattebördan från kommunerna till staten. Man lär väl inte kunna hålla för troligt, att den justering av den statliga beskattningen, som föranledes av nyssnämnda två förhållanden och troligen i icke ringa mån torde komma att drabba inkomst och förmögenhet, skulle stanna vid en i så fall bestående höjning av skatteprocenten för bottenkatten. Sannolikheten talar i stället för en omreglering av bottenkatteskalen. I varje fall bör försiktigheten bjuda att räkna med ett sådant förhållande.

Invändningarna av denna natur, nämligen de invändningar, som följa med vetenskapen om en kommande revision av kommunalbeskattningen m. m., hade naturligtvis icke gällt i förevarande fall, om den översyn av den direkta beskattningen, som verkställdes, resulterat i ett mera tekniskt sammanförande av de skilda direkta skatteformerna under en, eventuellt två hattar. Men då man gått vidare än till en dylik översyn, förefaller det mig som om betänksamhet inställer sig, när man vill fastlåsa, såsom tydligen är avsett, skattekalor, trots att man har mer eller mindre hängande över sig frågor, som enligt sakens natur måste tendera till en mer eller mindre omfattande omläggning av samma skalor.

Slutligen måste man ställa sig tveksam inför den nyhet på skattelagstiftningens område, som hänför sig till aktiebolagsbeskattningen. Enligt propositionen skall man därvidlag övergå från progressiv till proportionell skattläggning. Tveksamheten gäller mindre nyheten i och för sig än lämpligheten att skattomläggningen rörande aktiebolag redan nu göres till föremål för avgörande. Det är mycket möjligt att denna nyhet, vilken ytterligare framhäver den verkställda »översynens» natur, i det slutliga loppet kan befinnas god och ändamålsenlig. Man bör emellertid inte förbise, att bolagsskatteberedningen, vars förslag ligger till grund för Kungl. Maj:ts proposition i detta fall, icke begränsar sig blott till nyssnämnda fråga. I bolagsskatteberedningens förslag ingår sålunda t. ex. frågan om värdeminskningsavdragen,

en fråga, som är av synnerligen stor betydelse vid skattläggning av aktiebolags inkomst. Om man nu utbröte den visserligen mycket viktiga men i varje fall detaljartade del av bolagsskatteberedningens förslag i fråga om skattens struktur, bleve man sålunda nödsakad att redan nästa år åter upptaga frågan om bolagsbeskattningen, då, enligt vad som försports, beredningens förslag rörande värdeminskningsavdrag år 1937 skulle kunna föreläggas riksdagen. Jag har nyss talat om olägenheter, som vållas skattskyldiga från taxerings- och uppbördsmyndigheter genom de ideligen återkommande ändringarna i deklarationsformulär och skattebestämmelser. Här har man ånyo ett exempel, då man vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition skulle besvära en viss grupp skattskyldiga — inklusive myndigheter — genom skatteändringar troligen två år i rad. För övrigt bör i detta sammanhang påpekas, att man icke får släppa ur sikte att, om man övergår att proportionellt beskatta bolagen, dessa också därigenom befrias från den kommunala progressivskatten. Detta är måhända blott till fördel och ingår naturligtvis i bolagsskatteberedningens plan, men saken har ju en annan sida, nämligen kommunernas fiskaliska intresse. Det förefaller mig icke vara någon fara i att uppskjuta skatteomläggningen för aktiebolag från progressivitet till proportionalitet ännu ett år och därigenom söka att på en gång upptaga till prövning de förslag i ämnet, som skatteberedningen uppgjort och som finnas lämpliga att i en eller annan form föreläggas riksdagen.

För mig återstår nu allenast att i fråga om förmögenhetsskatten yttra några ord om lämpligheten att övergå till beskattning av fonderad inkomst i stället för beskattning av fonden eller förmögenheten. Detta problem blir självfallet alltmer pressande ju starkare den direkta beskattningen blir, enkannerligen förmögenhetsbeskattningen och särskilt då som nu föreslås att denna beskattning i skärpt form skulle vara bestående. Därvid ser jag problemet mindre ur statsfinansiell än ur nationalekonomisk synpunkt. Jag avser således icke att i detta sammanhang uttala någon mening om skattesatsernas höjd utan fastmera vill jag på grund av den föreslagna höjden ifrågasätta en omläggning av förmögenhetsbeskattningen.

Ur nationalekonomisk synpunkt — och denna måste ju i längden sammanfalla med den statsfinansiella — är det angeläget att skydda sparandet och alltså även att i möjligaste mån förhindra att uppsparat kapital tillgripes för fiskaliskt ändamål. Jag behöver ju inte här ingå på att varje föresats i sagda riktning naturligtvis har sin begränsning i det allmännas oavvisliga krav. Men då vår ekonomiska utveckling bl. a. är beroende på sparande och kapital, är det av stor vikt att nyssnämnda synpunkt får göra sig gällande i skattelagstiftningen. Är man ense så långt, blir man också lätteligen principiellt enig därom, att skattelagstiftningen bör så ordnas, att skattskyldigheten icke sträcker sig längre än till den avkastning, som det sparade kapitalet lämnar.

Detta mål nås icke på någon av de vägar, som vi hittills följt vid förmögenhetsbeskattningen. Varken skatteskalor eller förordningar äro i detta avseende tillfredsställande. Visserligen göres i den tillfälliga förordningen

om särskild förmögenhetsskatt och i ännu högre grad i den föreslagna förordningen om dylik skatt ett beaktansvärt medgivande i den rätta riktningen. Genom reduktionsregeln har alltså en begränsning skett i skattskyldighet för förmögenhet, som icke lämnar avkastning. Man har emellertid icke ansett sig kunna taga steget fullt ut. När frågan om omläggning av förmögenhetsskatten på sätt jag nu angivit varit uppe till diskussion ha särskilt framhållits de tekniska hindren för en sådan omläggning. Man har pekat på de svårigheter bl. a. som möta att skilja mellan inkomst av arbete och inkomst av kapital i alla de fall, där för närvarande både enligt deklaration och författning ingen skillnad göres mellan dessa slag. Jag syftar därvid särskilt på företagare, vars kapital består i maskiner och verktyg, eventuellt byggnader, och där alltså arbetsinkomsten enligt nu gällande regler inkluderar även inkomsten av sagda kapital. För övrigt kan ju anföras åtskilliga andra exempel på svårigheterna, men jag skall stanna vid det nu sagda.

Vid den förändrade situation, som nu uppstått genom statens krav på en allt starkare förmögenhetsbeskattning, synes det emellertid vara mödan värt att ånyo undersöka huruvida icke de tekniska svårigheterna i förevarande avseende kunde övervinnas. Att fullt ut nå detta mål, d. v. s. att kunna exakt urskilja fonderad inkomst, låter sig väl näppeligen göra. Man finge i detta liksom å de flesta områden inom skattelagstiftningen nöja sig med att vinna en anordning, som i stort sett tillgodoser kravet på jämlikhet och rättvisa.

Med vad jag nu har sagt vill jag alltså ifrågasätta, huruvida inte vid övergången till en starkare förmögenhetsbeskattning en undersökning borde göras om möjligheten och lämpligheten att förmögenhetsbeskattningen fotades, ej på förmögenhetens storlek, utan på dess avkastning.

Härmed har jag lämnat en redogörelse för min syn på de förevarande förslagen. Jag har icke velat realiter sett taga avstånd från en slutlig omläggning av den direkta beskattningen i den riktning Kungl. Maj:ts proposition angiver. Men då de framlagda förslagen gå långt utöver ett tekniskt sammanförande av den nuvarande direkta beskattningen till staten, har jag ansett erforderligt att, innan definitiv ståndpunkt tages till förslagen, vissa utredningar göras. Någon fara i ett dröjsmål förefinnes enligt min mening i varje fall icke.

Skulle jag nödgas taga ståndpunkt till de framlagda förslagen redan i år, komme jag att utan tvekan förorda förslaget alt. II framför alt. I a.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 232 med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, m. m.

Stockholm den 21 april 1936.

Conrad Carleson.

